

MAGYAR NYELV

A MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

FELELŐS SZERKESZTŐ

JUHÁSZ DEZSŐ

A 116. KÖTET MUTATÓJA

MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG, BUDAPEST

2020

TARTALOM

ANDOR JÓZSEF: A magyar nyelv első kognitív szemléletű grammatikája. Kritikai áttekin- tés	139
BALÁZS GÉZA: Keszler Borbála 80 éves	123
BÁRÁNYNÉ KOMÁRI ERZSÉBET (GAZDAGVILMOSSAL): Búcsú Kótyuk Istvántól (1934– 2020)	495
BAUKO JÁNOS: Tévtű az ukrán nyelvpolitikában	489
BEREGSZÁSZI ANIKÓ (CSERNICKÓ ISTVÁNNAL): Nyelvpolitika: harc a hatalomért (az ukrán államnyelvi törvény apropóján)	257
BÜKY LÁSZLÓ: Egy Karinthy-halandzsa nyelvi háttere	64
CONSTANTINOVICS MILÁN ANDRÁS: Bóna Judit – Horváth Viktória szerk., Az anyanyelv- elsajátítás folyamata hároméves kor után	370
– Új folyóirat indult, a Magyaróra	486
CSERNICKÓ ISTVÁN (BEREGSZÁSZI ANIKÓVAL): Nyelvpolitika: harc a hatalomért (az ukrán államnyelvi törvény apropóján)	257
CSONTOS NÓRA (DÉR CSILLA ILONÁVAL ÉS FURKÓ PÉTERREL): A <i>mondván</i> diskurzusjelölő variációs pragmatikai elemzése. 1., 2. rész	40, 156
DÉR CSILLA ILONA (CSONTOS NÓRÁVAL ÉS FURKÓ PÉTERREL): A <i>mondván</i> diskurzusjelölő variációs pragmatikai elemzése. 1., 2. rész	40, 156
DÖMÖTÖR ADRIENNE: Előtagos és előtag nélküli vonatkozó névmások versengése a középmagyar kor első félévszázadában	180
– DÖMÖTÖR ADRIENNE ÉS VARGA MÓNICA írja	254
DUDICS LAKATOS KATALIN írja	382
FERENCZI GÁBOR: A <i>kukorica bajusza</i> : az elnevezés területi változatainak kognitív szemantikai elemzése	82
– (PÁL HELÉNNEL) Két sajtós(an nagy) tájszótárról	108
– A Müncheni kódex olvasata	234
FORGÁCS TAMÁS: <i>Késsás</i> vagy <i>Kéffás</i> ? Öröklődő szövegromlás legrégibb csízióink- ban	309
– Alaki hasonlóságon alapuló komponenscserék frazeológiai egységekben	462
FURKÓ PÉTER (DÉR CSILLA ILONÁVAL ÉS CSONTOS NÓRÁVAL): A <i>mondván</i> diskurzusjelölő variációs pragmatikai elemzése. 1., 2. rész	40, 156
– Laczkó Krisztina – Tátrai Szilárd szerk., Kontextualizáció és metapragmatikai tudatosság	366
GAZDAG VILMOS: <i>Szesztra</i> – egy kiveszett szláv jövevényszó regionális újrakölcsönzé- séről	46
– Egy szovjetizmus története: <i>kolhoz</i> és származékai	473
– (BÁRÁNYNÉ KOMÁRI ERZSÉBETTEL): Búcsú Kótyuk Istvántól (1934–2020)	495
HEGEDŰS ATTILA: feze	204
– Hoffmann István – Rácz Anita – Tóth Valéria, Régi magyar helynévadás. A korai ómagyar kor helynevei mint a magyar nyelvtörténet forrásai	229
HELTAI JÁNOS IMRE: Dinamika és komplexitás romák nyelvi és etnikai öndefiníciói- ban. 1., 2. rész	49, 166
HOFFMANN ISTVÁN: Adat és elmélet a Kárpát-medence korai ómagyar kori nyelvi viszo- nyainak vizsgálatában	385
HONTI LÁSZLÓ: <i>Látlak, nézlek</i> – minek nevezzetek?	402
HORVÁTH KATALIN: Lizanec Péter 90 éves	243

HORVÁTH LÁSZLÓ: A Toldi tőkészletének eredetéről	417
N. HORVÁTH MARGIT (M. NAGY ILONÁVAL): Hugo a Sancto Caro bibliakommentárjának részlete a Domonkos-kódexben	466
HOSSZÚ GÁBOR (ZELLIGER ERZSÉBETTEL): Kiegészítés a bodrog-alsóbüi székel-magyar rováslemlék átírásához	55
JÁSZAY LÁSZLÓ: Zoltán András 70 éves	250
JUHÁSZ DEZSŐ: A Magyar Nyelvtudományi Társaság 115. közgyűlése	116
KARA GYÖRGY: Az új Etimológiai szótár néhány létező és hiányzó szócikkéről	207
KENESEI ISTVÁN: A magyar mondattan 50 éve	1
KISS GÁBOR: Kiss Gábor főszerk., Nagy magyar tájszótár	108
– Eöry Vilma 70 éves	372
KISS JENŐ: Megjelent a Cívis lexikon	225
– Búcsú Balogh Lajostól	241
– Pusztai Ferenc 80 éves	498
KISS MARGIT: Egy nyelvújítási szó rejtőzködő élete: a <i>burkony</i>	329
KLIMA LÁSZLÓ: Pusztay János 70 éves	121
KOC SIS MIHÁLY írja	254
M. KORCHMÁROS VALÉRIA: A nyelvtani nem hiányának következményei a magyar nyelvben. 2. rész	19
KOROMPAY KLÁRA: 125 éve született Bárczi Géza	351
KUGLER NÓRA: Szükséges-e mérni a modális erőt, és ha igen, hogyan?	429
LACZHÁZI ARANKA: Magyar eredetű szavak a litván nyelvben. 2. rész	32
LANTAY GYULA: Analógia a jelölt mássalhangzó-kapcsolatra végződő, idegen eredetű főnevek tárgyesetében	299
E. NAGY KATALIN: Névszociológiai analízis Szentpéterszeg helynevei alapján. 1., 2. rész	71, 213
M. NAGY ILONA (N. HORVÁTH MARGITTAL): Hugo a Sancto Caro bibliakommentárjának részlete a Domonkos-kódexben	466
NÉMETH DÁNIEL: Kézai Simon (Simon de Keza) nevének eredetéhez	316
PÁL HELÉN (FERENCZI GÁBORRAL): Két sajátos(an nagy) tájszótárról	108
PARAPATICS ANDREA: Balaton vidéki fiatalok tájszókészletéről egy kérdőíves vizsgálat tükreben	337
PELCZÉDER KATALIN: Koppány birtok 11. századi helynevei. 1., 2. rész	375, 500
PÉNTÉK JÁNOS: Típusok, csoportok, tájak a moldvai magyarban. Egy régi kérdés újra- gondolása	129
– Szabó T. Attila-díj 2020	237
PESTI JÁNOS írja	508
PÉTER MIHÁLY: A szókincs alakulásáról a költői beszédben	55
PÖLCZ ÁDÁM: Voigt Vilmos, A jelek valóságáról – a valóság jeleiről. Válogatott tanul- mányok	102
PUSZTAY JÁNOS: A magyar nyelv néhány jegyének eredetéről	196
– Nyelvrokonságunk enciklopédiája	480
SLÍZ MARIANN: Szent György és Szent Demeter kultuszának hatása a magyar személy- névadásra	286
SOMOGYI ZOLTÁN: Fóris Ágota – Bölcskei Andrea szerk., Terminológia-stratégiai kihi- vások a magyar nyelvterületen	362
SZILI KATALIN: Búcsú Éder Zoltántól	238
TERBE ERIKA írja	255
VARGA MÓNKA: Dömötör Adrienne és Varga Mónika írja	254

VARGHA FRUZZSINA SÁRA: Magánhangzó-minőségek meghatározása nyelvatlaszadatok alapján	442
C. VLADAR ZSUZSA: Per Pippin Aspaas – László Kontler, Maximilian Hell (1720–92) and the Ends of Jesuit Science in Enlightenment Europe	96
ZELLIGER ERZSÉBET (HOSSZÚ GÁBORRAL): Kiegészítés a bodrog-alsóbüi székely-magyar rováslemlék átírásához	55
– Búcsú D. Máta Máriától (1945–2020)	494
ZIMÁNYI ÁRPÁD: V. Raisz Rózsa 80 éves	246
ZOLTÁN ANDRÁS: A szláv nyelvfejlődés Trubeckoj-féle korszakolása és a magyar szlavisztika	92
– A magyar keresztény terminológia bizánci rítusú szláv elemei	275
– Búcsú Nyomárkay Istvántól (1937–2020)	491
Élőnyelv	71, 213, 337
Kiseb közlemények	55, 196, 309
Nyelvtörténeti adatok	375
Számunk szerzői	127, 256, 383, 511
Szemle	96, 225, 362, 480
Szó- és szólásmagyarázatok	64, 204, 316, 473
Társasági ügyek	116, 237, 372, 491
Tudománytörténet	92, 351

SZÓ- ÉS TÁRGYMUTATÓ

alán 207	bogrács 207–208
állományi és előfordulási statisztika a Toldi szótöveiről 419–428	Bóna Judit – Horváth Viktória szerk., Az anyanyelv-elsajátítás folyamata három-éves kor után 370–372
analógiás hatás tárgyesetű főnevek képzésében 299–308	boncsok ’lófarkas lobogó’ 208
analógiás nyelvelmélet 299–305	burját 208
Bakonybéli összeírás (11. sz.) 375–382, 500–508	Cívis lexikon 225–228
Balaton vidéki fiatalok tájszókészlete 337–351	csája 207–208
Balogh Lajos 241–243	csángók, csángó kutatás 129–138
Bárczi Géza 351–362	csoportelmélet és szuperdiverzitás a nyelvhasználat leírásában 166–179
Bárczi Géza, az egyetemi oktató 352–354	debreceni cívisek nyelve 225–228
Bárczi Géza lexikográfiai tevékenysége 353, 356	Domonkos-kódex 466–472
besenyő 207	Éder Zoltán 238–241
bibliafordítások nyelvhasználata a középmagyar kor első felében 188–191	egyeztetés 20–26
bizánci rítusú szláv elemek a magyar keresztény terminológiában 275–285	előtagos és előtag nélküli vonatkozó névmások a középmagyar kor első félévszázadában 180–195
Bodrog-alsóbüi székely-magyar rováslemlék átírása 61–63	Eöry Vilma 372–375

- episztemikus-inferenciális modalitás 429–441
- feze (HB.) 204–207
- Fóris Ágota – Bölcskei Andrea szerk., Terminológiastatégiai kihívások a magyar nyelvterületen 362–366
- frazeológiai variánsok 462–466
- generatív magyar mondatn 5–9
- gyermeknyelv kutatás 370–372
- György és *Demeter* név gyakorisága a középkorban 288–298
- György és *Demeter* személynév gyakoriságának földrajzi megoszlása 292–296
- hálát ad 279–282
- Hell Miksa munkássága és a felvilágosodás kori jezsuita tudományosság 96–102
- helynevek 71–82, 213–225, 229–234, 375–382, 500–508
- helynévismeret 213–225
- helynév-rekonstrukció 390–401
- Hoffmann István – Rácz Anita – Tóth Valéria, Régi magyar helynévadás 229–234
- Hugo a Sancto Caro bibliakommentárjának részlete a Domonkos-kódexben 467–471
- igeneves szerkezetek 25–26
- jelek értelmezése és megfejtése 102–108
- jelzős szerkezetek 20–23
- kalmük 209
- karácsony 276–282
- Karinthy-halandzsa 64–70
- kárpátaljai magyar nyelvhasználat 473–480
- Késsás* vagy *Kéffás*? 309–315
- Keszler Borbála 123–127
- 2019-es ukrán nyelv törvény 489–491
- kettős és hármas mássalhangzó-kapcsolatra végződő idegen eredetű szavak tárgyesete 301–308
- Kéza* és *Ginza* helynevek 318–329
- Kézai Simon nevének eredete 316–329
- ki* ~ *a(z)ki*, *mi* ~ *a(z)mi*, *mely* ~ *a(z)mely* változása a középmagyar kor elején 181–192
- Kiss Gábor főszerk., Nagy magyar tájszótár 108–111
- É. Kiss Katalin mondatnati kutatásai 5–6, 10, 12–13
- kognitív magyar nyelvtan 139–155
- kolhoz* és származékai 473–480
- kompiláció 469–471
- komponenscserék frazeológiai egységekben 462–466
- kontextualizáció és metapragmatikai tudatosság 366–369
- Koppány birtok (Bakonykoppány) 11. századi helynevei 375–382, 500–508
- korai ómagyar helynevek 229–234
- Kótyuk István
- könyv 209–210
- középkori anyanyelvű szövegek 467–471
- középmagyar kori élőnyelv 185, 188–191
- kukoricabajusz* táji névváltozatai 82–91
- Laczkó Krisztina – Tátrai Szilárd szerk., Kontextualizáció és metapragmatikai tudatosság 366–369
- lak/-lek* igei személyrag kialakulása 402–416
- Lakoff–Johnson fogalmimetafora-elmélete 82–84
- latinból való fordítás a középkorban 467–472
- lexikai kölcsönzések 32–39
- litván–magyar kapcsolatok 32–39
- Lizanec Péter 243–246
- magánhangzó-minőségek kvantitatív vizsgálata MNyA. adatok alapján 442–461
- magánhangzó-minőségek nyelvföldrajzi változatossága 442–461
- magyar eredetű szavak a litván nyelvben 32–39
- magyar mondatnati kutatások története 1–18
- magyar nyelv paleoszibériai eredetű jelenségei 196–204
- Magyar Nyelvtudományi Társaság közgyűlése 116–121
- Magyaróra (folyóirat) 486–488
- magyarországi szlavisztika 92–96
- magyar–szláv nyelvi kapcsolatok a korai ómagyar korban 393–401
- Maticsák Sándor, A magyar nyelv eredete és rokonsága 480–485
- mandzsú 210
- D. Máta Mária 494–495
- megjegyzések az ESz. eredetmagyarázataihoz 207–212
- metaforizáció 83–91

- mikrotoponimák 74–80, 215–220, 233, 379–382, 394–395, 500–505
 modális erő mérése 429–441
 moldvai magyarok és nyelvjárásaik tagolódása 129–138
mondván diskurzusjelölő varabilitása 40–48, 156–165
mondván előtti és utáni írásjelhasználat 42, 159–163
mondván-hoz kapcsolódó *ezt*, *azt* 42, 158–162
mondván idézet- és magyarázatjelölő szerepe 40–42, 157–165
mondván területek és stílusrétegek közötti megoszlása 43–48
 Müncheni kódex olvasata 234–237
- névközösség 217–223
 nyelvi-etnikai komplexitás romák nyelvhasználatában 166–179
 nyelvi kifejezések kategorizációja 82–91
 nyelvi sztenderdizáció 51–53
 nyelvrokonságunk 480–485
 nyelvstratégia 362–366
 nyelvtani nem hiánya a magyarban 19–31
 nyelvújítási *burkony* szavunk 329–336
 Nyomárkay István 491–493
- ómagyar kori helynevek 229–234
 Osiris Nyelvtan 139–155
- összláv nyelv 92–96
- pítvar 281
 Per Pippin Aspaas – László Kontler, Maximilian Hell (1720–92) and the End of Jesuit Science in Enlightenment Europe 96–102
 Pusztai Ferenc 498–500
 Pusztay János 121–123
- V. Raisz Rózsa 246–250
 regionalizmusok mai fiatalok nyelvhasználatában 337–351
 retorikatanítás 486–488
 romák etnikai és nyelvi (ön)definíciói 49–54, 166–179
- Sajnovics Demonstrációja 96–102
 sámán 210
 Sántha Attila, Bühnagy székely szótár 111–115
 Szabó T. Attila-díj 2020 237–238
- szamojéd–magyar egyezések 198–203
 szemiotika 102–108
 Szent György és Szent Demeter magyarországi kultusza 286–298
 Szentpéterszeg helynevei 71–82, 213–225
 szláv jövevényszavaink 275–285
 szláv–magyar nyelvi kapcsolatok 92–95
 szociológiai tényezők a helynévismeretben 213–225
 szókincs alakulása a költői nyelvben 55–61
 szórványemlékek 387–401
 szovjetizmusok 473–480
 szövegromlás frazeologizmusokban 462–466
 szövegromlás legrégebbi csizóiinkban 309–315
- tájnyelvi kifejezéscsoport kognitív szemantikai vizsgálata 82–84
 tájszavak 82–91, 108–115, 337–351
talán, *valószínűleg*, *véltetőleg* kifejezések modális ereje 429–440
 tatár 210–211
 településnevek 231–233
 tepsí 211
 terminológiastratégia, magyar terminológiastratégia 362–366
 Toldi töveinek eredetstatisztikája 417–428
 történeti frazeológia 462–466
 történeti helynévkutatás 387–401
 Trubeckoj 92–96
 tundra 211
- ukrán nyelvpolitika 489–491
 uráli (finnugor és szamojéd) népek 483–484
- varációspragmatikai elemzés 40–48, 156–165
vén és *öreg* jelentései 508–510
 Voigt Vilmos, A jelek valóságáról – a valóság jeleiről 102–108
- Zoltán András 250–253

KISS GABRIELLA

